รายงานผลการดำเนินงาน

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า

ประจำปี 2561

สนับสนุนการดำเนินงานโดย กลุ่มบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป

สารบัญ

	หน้า
เกี่ยวกับมูลนิธิไทยรักษ์ป่า	3
แผนการดำเนินงาน ปี 2560-2564	
วิสัยทัศน์ พันธกิจ ยุทธศาสตร์	4
ผลการดำเนินงาน	
1. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จ. เชียงใหม่	5
2. โครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ จ.ชัยภูมิ	8
3. โครงการพัฒนาอาชีพ จ.เชียงใหม่	14
4. โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จ.นครศรีธรรมราช	16
5. โครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ จ.เชียงใหม่	18
6. โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ	21
7. โครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า	25
8. กิจกรรมสิ่งแวดล้อมและสื่อเผยแพร่	28
สรุปผลการดำเนินงานปี 2561	31

เกี่ยวกับมูลนิธิไทยรักษ์ป่า

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ก่อตั้งขึ้นจากเจตนารมณ์ของกลุ่มบริษัท ผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) หรือ เอ็กโก กรุ๊ป ที่จะสนับสนุนและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและผืนป่าต้นน้ำลำธารที่สำคัญของประเทศ ให้เกิดความยั่งยืน ตามพระราชประสงค์ของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช รัชกาลที่ 9 และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ได้ทรงชี้นำให้พสกนิกรดูแลอนุรักษ์ป่าไม้ต้นน้ำลำธาร ให้มีความสมบูรณ์พร้อม อันจะนำมาซึ่งทรัพยากรธรรมชาติที่อำนวยประโยชน์ต่อประชาชนทุกคน อย่างยั่งยืน และยังเป็นหลักพึ่งพิงอันถาวรต่ออาชีพการเกษตร ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของคนไทยทั้งประเทศ ทั้งยังเป็นการช่วยป้องกันภัยพิบัติต่างๆ จากการทำลายสิ่งแวดล้อมอีกทางหนึ่ง

โดยมีทุนเริ่มต้นของมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ที่ได้จากเงินซึ่งนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เพื่อเทิดพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ในวโรกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ และได้รับพระมหากรุณาธิคุณพระราชทาน ให้เป็นทุนเริ่มแรกในการจัดตั้งมูลนิธิฯ โดยได้รับใบอนุญาตจัดตั้งอย่างเป็นทางการ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2545 ซึ่ง เอ็กโก กรุ๊ป ได้สนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิฯ อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบัน มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ได้รับการประกาศเป็นองค์กรสาธารณกุศล ลำดับที่ 752 จากกระทรวงการคลัง ทำงานมุ่งเน้นการป้องกัน การสร้างจิตสำนึก และสร้างแนวร่วมให้เกิดพลังในการอนุรักษ์ผืนป่าต้นน้ำลำธาร ผ่านโครงการหลากหลายรูปแบบ โดยทำงานร่วมกับ กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช และกรมป่าไม้ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีภารกิจป้องกันและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ตลอดจนเครือข่ายในท้องถิ่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน โรงเรียน และองค์กรพัฒนาเอกชน โดยดำเนินงานต่อยอดจากโครงการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำ ณ อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ ที่ เอ็กโก กรุ๊ป ได้ริเริ่มไว้ ด้วยเล็งเห็นว่า เป็นอุทยานที่มีความสำคัญในลำดับต้นๆ ของอุทยานแห่งชาติที่มีอยู่ทั้งหมด เพราะเป็นป่าต้นน้ำที่สูงที่สุดของไทย และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง อีกทั้งยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญด้วย และในปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ขยายพื้นที่การดำเนินงานไปยังป่าต้นน้ำที่สำคัญในภาคใต้ จังหวัดนครศรีธรรมราช และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดชัยภูมิ

แผนงานการดำเนินงาน ปี 2560-2564

การทำงานของมูลนิธิไทยรักษ์ป่า มุ่งเน้นการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกแห่งความรักป่าและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ป่า ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ความเข้าใจ และความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะก่อเกิดเป็น “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เป็นองค์กรสาธารณกุศลที่สนับสนุนการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ ร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่สำคัญของประเทศไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

พันธกิจ

1) สนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการอยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน
2) ส่งเสริมการจัดการป่าต้นน้ำอย่างมีส่วนร่วม
3) สร้างเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ
4) สนับสนุนงานพิทักษ์ป่าของภาครัฐ
5) สร้างการรับรู้ถึงเจตนารมณ์และประสบการณ์การทำงานของมูลนิธิ

ยุทธศาสตร์

1) สนับสนุนการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และการอยู่ร่วมกับป่าต้นน้ำอย่างยั่งยืน ตามแนวทาง “คนอยู่ได้ป่าอยู่ได้”
2) ส่งเสริมบทบาทและความเข้มแข็งของเครือข่ายชุมชนและความร่วมมือระหว่างภาคี เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาร่วม
3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ และกระบวนการเรียนรู้เพื่อสร้างจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมของสังคมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ

ผลการดำเนินงานประจำปี 2561

1. โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ จังหวัดเชียงใหม่

โครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เป็นโครงการตามพระราชดำริ ของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อแก้ปัญหา และเร่งฟื้นฟูป่าต้นน้ำลำธารด้วยรูปแบบและวิธีการผสมผสาน การดำเนินงาน จึงจำเป็นต้องใช้หลักวิชาการบูรณาการร่วมกัน ทั้งความรู้ทางด้านป่าไม้ การเกษตร หลักเศรษฐศาสตร์และกฎหมาย โดยใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นกลไกขับเคลื่อนงาน การดำเนินโครงการจึงมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมป่าไม้ กรมวิชาการเกษตร กรมพัฒนาที่ดิน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการปกครอง สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนหน่วยงานราชการอื่น พร้อมทั้งภาคธุรกิจเอกชน ร่วมกันดำเนินการสนับสนุนเพื่อให้สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่เหลืออยู่ให้คงไว้ และฟื้นฟูส่วนที่เสื่อมโทรมให้กลับมาสมบูรณ์ดังเดิมโดยเร็ว ด้วยการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

เมื่อปี 2560 มูลนิธิฯ เริ่มเข้าร่วมดำเนินงานฟื้นฟูป่าต้นน้ำ ตามแนวทางโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ครอบคลุมพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลช่างเคิ่ง ตำบลท่าผา และตำบลบ้านทับ ร่วมกับกรมป่าไม้ กรมการปกครอง และองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ มีเป้าหมายในการร่วมฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมในอำเภอแม่แจ่มให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 5 ปี และยังคงดำเนินงานอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยดำเนินการ 3 งาน ดังนี้

1. งานสนับสนุนศูนย์เพาะชำกล้าไม้อำเภอแม่แจ่ม
2. งานสนับสนุนการสร้างศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โรงพยาบาลเทพรัตน์เวชชานุกูล
3. งานดำเนินโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ในพื้นที่นำร่อง 7 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของกรมป่าไม้ในการฟื้นฟูเขาหัวโล้น อำเภอแม่แจ่ม
2. เพื่อส่งเสริมให้เกิดชุมชนนำร่องในโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริฯ
3. เพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่ได้จากการขอคืนพื้นที่และของชุมชนในพื้นที่

<u>เป้าหมาย</u>

ร่วมฟื้นฟูพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม ในชุมชนนำร่อง อำเภอแม่แจ่ม ที่เข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ตามแนวพระราชดำริ ให้เป็นพื้นที่สีเขียวไม่น้อยกว่า 1,000 ไร่ ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560-2564)

ผลการดำเนินงาน

1. งานสนับสนุนศูนย์เพาะชำกล้าไม้ อำเภอแม่แจ่ม

เพื่อสนับสนุนงานกล้าไม้แก่ภาคส่วนต่างๆ ที่ร่วมในโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ รวมทั้งชุมชนที่จะร่วมฟื้นฟูป่าบริเวณพื้นที่ป่าต้นน้ำในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยการดำเนินงานปี 2561 ได้สนับสนุนการเพาะพันธุ์กล้าไม้ทั้งหมด จำนวน 121,141 กล้า อาทิเช่น ไผ่ กาแฟ มะขาม ไม้พยุง ไม้สัก ให้แก่กลุ่มสมาชิกสร้างป่าและเครือข่ายชุมชนที่มีความสนใจในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม

2. งานสนับสนุนการสร้างศูนย์เรียนรู้ตามแนวพระราชดำริ โรงพยาบาลเทพรัตน์เวชชานุกูล

เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การทำเกษตรในรูปแบบพึ่งพาตนเอง ให้ชุมชนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในพื้นที่ โดยในปี 2561 ได้ส่งเสริมการปลูกผักอินทรีย์และการปศุสัตว์ ได้แก่ การเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ หมูหลุม เพื่อจำหน่ายผลผลิตให้แก่ห้องครัว โรงพยาบาลเทพรัตน์เวชชานุกูล ซึ่งการผลิตผักอินทรีย์คิดเป็น ร้อยละ 20 ของความต้องการสำหรับบริโภคในโรงพยาบาล

3. งานดำเนินโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ในพื้นที่นำร่อง 7 หมู่บ้าน ใน 3 ตำบล

การดำเนินโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ ในปี 2561 มุ่งเน้นการส่งเสริมชุมชนนำร่องเข้าร่วมโครงการสร้างป่า สร้างรายได้ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับคนในชุมชน โดยสร้างความเข้าใจกับชุมชนและผู้นำท้องถิ่น ร่วมกับองค์กรภาคีเครือข่าย ซึ่งมีชาวบ้านในพื้นที่นำร่อง 3 ตำบล 7 หมู่บ้าน มีผู้เข้าร่วมโครงการ 158 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 605 ไร่ โดยดำเนินการส่งเสริมให้ชุมชนปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น เช่น เงาะ อะโวคาโด มะม่วง ไผ่ กล้วย เพื่อเป็นการสร้างรายได้ ควบคู่ไปกับการทำกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญา รวมทั้งมีการจัดทำข้อมูลพื้นที่รายแปลงของผู้เข้าร่วมโครงการทั้ง 7 ชุมชน ด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (Geographic Information System หรือ GIS) โดยจำแนกเป็นรายหมู่บ้าน ซึ่งได้ดำเนินการไปแล้ว 158 ครัวเรือน

4. การพัฒนาคุณภาพชีวิต

มีการจัดตั้งกลุ่มและมีแนวทางการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนทั้ง 7 ชุมชน โดยขึ้นทะเบียนเกษตรกรกับสำนักงานส่งเสริมการเกษตรอำเภอแม่แจ่ม เพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มและสนับสนุนองค์ความรู้จากหน่วยงานภาครัฐ เช่น การปลูก การแปรรูปผลผลิตและการตลาด

<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u>

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก สามารถสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตควบคู่กับการเพิ่มพื้นที่สีเขียว โดยกิจกรรมการอนุรักษ์ฟื้นฟูมีผลการดำเนินงานสูงกว่าเป้าหมาย คือ มีการแจกจ่ายกล้าไม้จำนวน 121,141 กล้า และมีชุมชนเข้าร่วมโครงการ จำนวน 158 ครัวเรือน รวมพื้นที่ 605 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79 จากแผนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ระยะ 5 ปี ที่กำหนดเป้าหมายไว้ 200 ครัวเรือน

2. โครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ ป่าภูหลง จังหวัดชัยภูมิ

ป่าภูหลง เป็นป่าดงดิบผืนสำคัญแห่งเทือกเขาภูแลนคา เป็นป่าต้นน้ำของลำน้ำลำปะทาว ที่ให้กำเนิดน้ำตกตาดโตน และไหลผ่านอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ไปบรรจบลงลำน้ำชี ซึ่งเป็นลำน้ำที่มีต้นกำเนิดจากป่าภูเขียว สายน้ำที่หล่อเลี้ยงคนชัยภูมิ และชาวอีสานกว่าครึ่งภูมิภาค จนกระทั่งเดือนเมษายน 2559 เกิดไฟป่าครั้งรุนแรงที่สุดในรอบ 12 ปี พื้นที่ได้รับความเสียหายเกือบ 3,000 ไร่ ป่าปลูกหลายจุดถูกไฟเผาทำลาย ไม้ยืนต้นหลายต้นถูกไฟไหม้จนถึงยอด นับเป็นความสูญเสียครั้งใหญ่ หากรอให้ป่าฟื้นตัวสู่สภาพเดิมตามธรรมชาติ อาจต้องใช้เวลานาน จึงจำเป็นต้องอาศัยหลักวิชาการเข้ามาช่วยให้กระบวนการการฟื้นตัวของป่าเกิดได้เร็วขึ้น เพื่อรักษาตาน้ำซึ่งเป็นหัวใจของต้นน้ำลำปะทาว ต้นธารสรรพชีวิตแห่งภูแลนคา

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า จึงได้ดำเนินโครงการฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ ป่าภูหลง จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นโครงการที่มีการดำเนินงานร่วมกับชุมชนและภาคส่วนต่างๆ เพื่อฟื้นฟูระบบนิเวศป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติให้กลับสู่สภาพสมบูรณ์ จำนวน 300 ไร่ โดยใช้วิธีการปลูกป่าเลียนแบบโครงสร้างป่าเดิม และใช้ไม้พื้นถิ่นในการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึกให้แก่ทุกภาคส่วนในการดูแลรักษาป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ โดยดำเนินการ 2 งาน ดังนี้

1. งานฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ ป่าภูหลง
2. งานสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อการอนุรักษ์และฟื้นฟูพื้นที่ป่าต้นน้ำโดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนในพื้นที่ป่าต้นน้ำ

<u>เป้าหมาย</u>

ฟื้นฟูสภาพป่าและแหล่งน้ำบริเวณห้วยร่องน้ำและขุนน้ำวัดป่ามหาวัน จำนวน 300 ไร่ ให้กลับมาเป็นผืนป่าที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารของชุมชนและเป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 - 2564)

<u>ผลการดำเนินงาน</u>

1. งานฟื้นฟูป่า รักษาตาน้ำ ป่าภูหลง

การดำเนินงานฟื้นฟูระบบนิเวศป่าและแหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้ทำการรังวัดแบบระบุพิกัดและหลักหมาย บริเวณพื้นที่แปลงปลูกป่าตามแนวขอบทางกันไฟ รอบอ่างเก็บน้ำกุฏิ 11 และร่องขุนห้วย

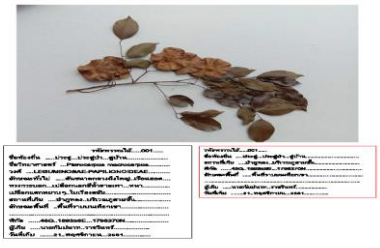

ทำให้ได้ขอบเขตพื้นที่การทำงานทั้งหมด 320 ไร่ โดยการฟื้นฟูป่า จะใช้แนวทางปลูกป่าเลียนแบบโครงสร้างป่าเดิม และใช้ไม้พื้นถิ่นในการสร้างความหลากหลายทางชีวภาพ จึงได้ทำการคัดเลือกแม่ไม้จำนวน 70 ชนิด เพื่อทำการเพาะพันธุ์กล้าไม้ โดยในปี 2561 สามารถเพาะพันธุ์กล้าไม้ได้ 40 ชนิด มีชุมชนเข้าร่วมโครงการทั้งหมด 44 ครัวเรือน และนำไปปลูกฟื้นฟูป่าแล้วเสร็จ จำนวน 82 ไร่ ใช้พันธุ์ไม้ 38 ชนิด รวมทั้งสิ้น 13,710 ต้น มีอัตราการรอดตาย 70% โดยดำเนินการร่วมกับชุมชน โรงเรียน วัดป่ามหาวัน และหน่วยงานอนุรักษ์ในพื้นที่ ทั้งนี้ ยังได้ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลความหลากหลายของสัตว์เลื้อยคลาน และจัดทำทะเบียนข้อมูลพันธุ์ไม้ เพื่อเป็นข้อมูลชี้วัดคุณภาพและความหลากหลายทางชีวภาพของระบบนิเวศควบคู่ไปกับการฟื้นฟูป่าและการสร้างความร่วมมือกับชุมชนด้วย

2. งานสร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชน

2.1 งานเกี่ยวข้องกับป่าชุมชน

สำหรับการฟื้นฟูป่า สิ่งที่จำเป็นและสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรู้ทางวิชาการ คือการสร้างความร่วมแรงร่วมใจจากคนในชุมชน มูลนิธิฯ ได้สนับสนุนให้ชาวบ้านที่สนใจ เข้าร่วมโครงการเพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่น โดยสนับสนุนเรือนเพาะชำและองค์ความรู้ในการเพาะชำแม่ไม้ท้องถิ่น รวมทั้งรับซื้อกล้าไม้ที่ชาวบ้านเพาะกล้าเพื่อนำไปปลูกตามแนวทางของโครงการ เป็นการฟื้นฟูป่าไปพร้อมกับสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน เพื่อให้ป่าสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน โดยในปี 2561 มีชาวบ้านเข้าร่วม 44 ครัวเรือน และมีการพัฒนาแผนจัดการป่าของชุมชนร่วมกับคณะกรรมการป่า รวมทั้งได้จัดกิจกรรมปลูกป่าร่วมกับชุมชนและผู้ร่วมโครงการ 2 ครั้ง

2.1.1 การฝึกอบรมและให้ความรู้

มีการจัดอบรมเกี่ยวกับเรื่องการวางแปลงสำรวจทรัพยากรในพื้นที่ เรื่องโครงสร้างป่าและความหมายของคาร์บอนเครดิตอย่างง่าย เพื่อให้คนในชุมชนได้เรียนรู้ และวางแผนการทำงานในพื้นที่ป่าชุมชนของตนเองได้ อีกทั้งยังได้จัดการประชุมแบบเป็นกันเอง มีกิจกรรมเล่าสู่กันฟังโดยบุคคลที่คนในชุมชนให้การนับถือมาเป็นวิทยากรกระบวนการเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจของคนในชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีการจัดกิจกรรมศึกษาดูงาน เพื่อให้เกิดแนวคิดในการนำมาปฏิบัติและพัฒนาพื้นที่ในชุมชนของตนเอง ทั้งเรื่องการเพิ่มรายได้ และการติดตามการปลูกกล้าไม้ในแปลง

2.1.2 กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร

มีการสนับสนุนงบประมาณในการเฝ้าระวังไฟป่าร่วมกับคณะกรรมการป่าชุมชนบ้านตาดรินทอง และได้สนับสนุนงบประมาณเพิ่มเติม โดยมีชุมชนบ้านท่าเว่อ (คุ้มวังยาว) และชุมชนบ้านตาดภูทอง ร่วมเฝ้าระวังไฟป่าและลาดตระเวนในพื้นที่ป่าชุมชน

นอกจากนี้ ยังมีการทำเส้นทางแนวกันไฟและทางส่งน้ำในพื้นที่ร่วมกับคนในชุมชน เพื่อเป็นการลดความรุนแรงของไฟป่า และเพื่อความสะดวกในการนำส่งน้ำเพื่อช่วยในการดับไฟ และยังได้นำเยาวชนในชุมชนและโรงเรียนใกล้เคียงเข้าร่วมกิจกรรมจิตอาสาในการทำแนวกันไฟ และเรียนรู้ความสำคัญประโยชน์ของการทำแนวกันไฟ

2.2 งานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมใน 2 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านตาดรินทอง และชุมชนบ้านตาดภูทอง คือกลุ่มอาชีพปลูกผักกูด ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อลดรายจ่ายในครัวเรือน และเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มสมาชิก โดยได้เช่าพื้นที่ให้กับกลุ่มสมาชิกผักกูดทั้ง 2 ชุมชน และพัฒนาระบบน้ำเพื่อใช้ในการดูแลผักกูดให้สามารถเจริญเติบโตได้ดี ทั้งนี้ การเจริญเติบโตของผักกูดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะพื้นที่ของแต่ละชุมชนด้วย นอกจากนี้ ยังมีการสนับสนุนปุ๋ยคอกและค่าใช้จ่ายในการรดน้ำให้กับกลุ่มสมาชิก รวมทั้งได้สร้างศาลาสำหรับเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านอาชีพการเพาะพันธุ์ผักกูดในอนาคต ซึ่งจัดสร้างไว้ในพื้นที่ปลูกผักกูดบ้านตาดรินทอง โดยอยู่ระหว่างการพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ที่สมบูรณ์ต่อไป

แปลงผักกูดบ้านตาดรินทอง

แปลงผักกูดบ้านตาดภูทอง

<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u>

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่การทำงานทั้งหมดได้จริง 320 ไร่ คัดเลือกแม่ไม้จำนวน 70 ชนิด และเพาะพันธุ์กล้าไม้ได้ 40 ชนิด โดยนำไปปลูกตามแนวทางของโครงการในปีงบประมาณ 2561 รวมพื้นที่ทั้งหมด 82 ไร่ ใช้พันธุ์กล้าไม้ 38 ชนิด รวมทั้งสิ้น 13,710 ต้น อัตราการรอดตาย (ไม้ที่ปลูกในปี 2561) ร้อยละ 70 รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมจากชุมชน โดยมีชุมชนเข้าร่วมเพาะพันธุ์กล้าไม้สำหรับนำไปปลูกป่า จำนวน 44 ครัวเรือน และมีภาคีเครือข่าย อาทิ โรงเรียน วัด และหน่วยงานอนุรักษ์ในพื้นที่ เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

นอกจากนี้ ยังมีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ร่วมกับคนในชุมชน การฝึกอบรมและเสริมสร้างความรู้ ได้แก่ กิจกรรมศึกษาดูงาน รวมทั้งมีกิจกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยส่งเสริมการเพิ่มรายได้ลดรายจ่ายในครัวเรือน ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมอาชีพเพาะผักกูด

3. โครงการพัฒนาอาชีพ จังหวัดเชียงใหม่

หมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดเชียงใหม่ เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำ ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ควรได้รับการดูแลเป็นพิเศษ เนื่องจากอยู่บนที่สูง มีความลาดชัน และง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่อาศัยอยู่ส่วนใหญ่ คือ กะเหรี่ยงหรือปกาเกอะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายด้วยการพึ่งพิงทรัพยากรจากป่าเพื่อการยังชีพ

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า คำนึงถึงความสำคัญของชุมชนในการดูแลรักษาป่าและใช้ประโยชน์จากป่า จึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพที่เหมาะกับบริบทพื้นที่ เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ การปลูกกาแฟ การทำเกษตรอินทรีย์ รวมไปถึงอาชีพเสริมที่จะเกิดขึ้นจากการมีไฟฟ้าใช้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชนในหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า รวมทั้งให้ชุมชนสามารถอยู่ร่วมกับป่าและใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน โดยดำเนินการ 2 งาน ดังนี้

1. งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ
2. งานพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟ

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอาชีพเสริมแก่ชุมชนในโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า
2. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด
3. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และความหลากหลายทางชีวภาพ

<u>เป้าหมาย</u>

เกิดอาชีพและรายได้เสริมให้แก่ชุมชนในหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า

<u>ผลการดำเนินงาน</u>

1. งานพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ

มูลนิธิฯ มุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีจากธรรมชาติให้มีคุณภาพ เพื่อเป็นการสืบทอดภูมิปัญญาของชาวบ้านชาวปกาเกอะญอ ซึ่งมีวิถีชีวิตเรียบง่ายและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งยังเป็นการสร้างรายได้เสริมให้กับชาวบ้านเพื่อให้ชุมชนอยู่ได้อย่างเข้มแข็ง ในปี 2561 มูลนิธิฯ ดำเนินการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ แสวงหาตลาดจากภาคีเครือข่ายที่ให้ความสนใจและให้คุณค่ากับผลิตภัณฑ์ที่มีกระบวนการการผลิตที่เชื่อมโยงกับการดูแลรักษาผืนป่า โดยหมู่บ้านสันดินแดง ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ป่าอนุรักษ์ในอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้พัฒนาผ้าทอย้อมสีจากธรรมชาติ สนับสนุนการออกร้าน เพื่อให้กลุ่มแม่บ้านรับข้อมูลความต้องการจากผู้ซื้อ และนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ ชาวบ้านมีรายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าทอย้อมสีธรรมชาติ รวมทั้งสิ้น 240,480 บาท นอกจากนี้ กลุ่มแม่บ้านยังได้เริ่มจัดสรรรายได้จำนวน ร้อยละ 5 ของเงินกลุ่ม มาใช้ใน

กิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรในชุมชม ตามแนวทางวิสาหกิจเพื่อสังคม หรือ Social Enterprise (SE)

2. งานพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟ

หมู่บ้านโป่งสะแยน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าต้นน้ำที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีลำห้วยหลายสาย มีน้ำไหลตลอดทั้งปี เป็นต้นน้ำที่ไหลสู่ลุ่มน้ำแม่ปิงและแม่แจ่ม อีกทั้งยังเป็นที่อยู่ของสัตว์ป่าสำคัญและหายากหลากหลายชนิด เช่น นกเงือก เก้ง ชะนี นับเป็นป่าผืนสำคัญของ อำเภอแม่แจ่ม ที่ยังเหลืออยู่ ชุมชนมีความเข็มแข็งในการดูแลรักษาป่า มีกฎระเบียบและคณะกรรมการจัดการทรัพยากรที่ชุมชนได้ร่วมกันจัดตั้งขึ้น ชาวบ้านมีการปลูกกาแฟใต้ป่าโดยไม่ใช้สารเคมีเพื่อเป็นรายได้เสริม

ในปี 2561 มูลนิธิฯ และชุมชน ได้ร่วมกันต่อยอดการดำเนินงาน โดยมีการจัดตั้งกลุ่มอย่างเป็นทางการซึ่งได้ทำการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเรียบร้อยแล้ว มีสมาชิก จำนวน 19 คน รวมพื้นที่ทั้งหมด จำนวน 49 ไร่ 2 งาน นอกจากนี้ ยังได้พัฒนาศักยภาพของกลุ่มให้สามารถขับเคลื่อนงานด้วยตนเอง โดยมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์กาแฟจากการศึกษาดูงาน การอบรมเชิงปฏิบัติการจากที่ปรึกษาที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตั้งแต่การบำรุงรักษาต้นกาแฟ กระบวนการผลิตและแปรรูป จนได้รับคัดเลือกเป็น 1 ใน 5 กาแฟ จากดอยแม่แจ่ม เพื่อต้อนรับคณะรัฐมนตรีจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และร่วมการ Cupping Test ในงาน THAIFEX : World of Food ปัจจุบันมีคู่ค้าที่สนใจรับซื้อกาแฟไปจัดจำหน่าย จำนวน 2 ราย อีกทั้งในปีนี้ ยังได้เริ่มทดลองการเลี้ยงผึ้งในสวนกาแฟ เป็นการสร้างรายได้เสริมจากการขายน้ำผึ้งอีกทางหนึ่ง เพื่อให้ชาวบ้านมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการปลูกกาแฟควบคู่ไปกับการดูแลรักษาผืนป่าซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำและเป็นแหล่งทรัพยากรของคนในชุมชน

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก โดยงานพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอสามารถพัฒนาเป็นอาชีพเสริม สร้างรายได้เสริมให้แก่ชุมชน และลดการพึ่งพาป่า ส่วนผลิตภัณฑ์กาแฟยังอยู่ระหว่างการสร้างกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เกิดมูลค่าเพิ่มและสอดคล้องกับความต้องการของตลาด

4. โครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จังหวัดนครศรีธรรมราช

จังหวัดนครศรีธรรมราช มีเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนทอดตัวเป็นแนวยาว ในบริเวณนี้ส่วนที่เป็น “เทือกเขานครศรีธรรมราช” มี “อุทยานแห่งชาติเขาหลวง” เป็นมรดกทางธรรมชาติที่สำคัญที่สุด ประกอบด้วย “ยอดเขาหลวง” เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในภาคใต้ มีสภาพธรรมชาติที่สมบูรณ์และสวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของภูมิภาค เป็นพื้นที่ต้นน้ำลำธารหลายสายที่หล่อเลี้ยงผืนแผ่นดินภาคใต้ตอนกลาง มีสถานที่รื่นรมย์สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น น้ำตก ภูเขา ยอดเขา ทิวทัศน์ และมีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

การอนุรักษ์และคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและป่าต้นน้ำให้คงไว้ซึ่งความอุดมสมบูรณ์นั้นจำเป็นต้องให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่ายจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่รอบๆ ป่า และใช้ประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากป่าเขาหลวง ซึ่งปัจจุบันยังคงพบปัญหาการบุกรุกทำลายป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน โดยปลูกสวนยางพาราและทำสวนผลไม้ ส่งผลให้พื้นที่ป่าอนุรักษ์ลดลง สภาพป่าเสื่อมโทรม ระบบนิเวศขาดความสมดุล และเกิดภัยพิบัติทางธรรมชาติที่รุนแรง ดังนั้น ชุมชนจึงจำเป็นต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจบทบาทของป่าต่อการอยู่รอดของชุมชน ซึ่งมีความสัมพันธ์กันมาอย่างเนิ่นนานไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ให้ชุมชนรอบป่าเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ เกิดความหวงแหน และดำเนินวิถีชีวิตด้วยความเกื้อกูลกันระหว่างคนกับป่า

การดำเนินงานหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า จึงคำนึงถึงการทำงานที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชน และการดูแลรักษาระบบนิเวศต้นน้ำควบคู่กันไปตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” โดยในปี 2561 เป็นสร้างกระบวนการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชน โดยสำรวจปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตรูปแบบ วิธีการใช้ประโยชน์จากป่า เพื่อนำไปสู่การอยู่ร่วมกับป่าอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าให้เกิดความเข้มแข็งตามแนวทาง “คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้” 3 หมู่บ้าน
2. เพื่อสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มอนุรักษ์และเชื่อมโยงเครือข่ายหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า 3 หมู่บ้าน
3. เพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาร่วมตามบริบทพื้นที่ (การใช้สารเคมีในพื้นที่ต้นน้ำ)
4. เพื่อพัฒนาให้เป็นชุมชนต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำของภาคใต้ร่วมกับอุทยาน

เป้าหมาย

พัฒนาหมู่บ้านไทยรักษ์ป่าให้เป็นหมู่บ้านต้นแบบด้านการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำและมีระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับพื้นที่ต้นน้ำ

ผลการดำเนินงาน

1. การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร

คัดเลือกชุมชนเป้าหมายและพัฒนาเป็นหมู่บ้านต้นแบบ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหน้าถ้ำ เขตอุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด จังหวัดสุราษฎร์ธานี บ้านทุ่งในและบ้านในหมง เขตอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งได้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการ กลไกการบริหารจัดการ การกำหนดกฎระเบียบใช้ทรัพยากรในชุมชน ครบทั้ง 3 หมู่บ้าน และมีการดำเนินงานอนุรักษ์ร่วมกับอุทยาน เช่น การลาดตระเวนป้องกันติดตามการบุกรุกทำลายป่าของบ้านหน้าถ้ำ จำนวน 25,000 ไร่ บ้านในหมง จำนวน 36,710 ไร่ และการบวชป่า ตลอดทั้งมีการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ร่วมกับพื้นที่ เช่น การปลูกฟื้นฟูป่า การกำหนดเขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา การพัฒนาฝายกักเก็บน้ำ การปลูกพืชสมรมลดพื้นที่เกษตรเชิงเดี่ยว การเพาะพันธุ์กล้าไม้พื้นถิ่นสำหรับปลูกฟื้นฟูป่าที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติธรรมชาติ เป็นต้น

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การส่งเสริมและพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็ง ควรให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ตามศักยภาพภายใต้บริบทหรือระบบนิเวศนั้น ดังนั้น การส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้และเกิดอาชีพเสริมจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่นที่สร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์และบริการจากฐานทรัพยากรชีวภาพ จึงเป็นภารกิจหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้ชุมชนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน ในปี 2561 ได้เกิดการพัฒนากลุ่มอาชีพในชุมชน 3 กลุ่มอาชีพ ในพื้นที่ 3 หมู่บ้าน ได้แก่ กลุ่มจักสานคลุ้ม บ้านทุ่งใน กลุ่มพัฒนาผลิตภัณฑ์ลูกประบ้านในหมง และกลุ่มบริการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ บ้านหน้าถ้ำ มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่หลากหลาย เช่น จักสานคลุ้ม 4 แบบ ลูกประ 2 ผลิตภัณฑ์ และจัดทำแพ็คเกจท่องเที่ยว 8 เส้นทาง โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการขอจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคม

<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u>

การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายค่อนข้างมาก โดยหมู่บ้านที่คัดเลือกเป็นต้นแบบทั้ง 3 หมู่บ้าน มีการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ โดยงานด้านอนุรักษ์ สามารถพัฒนากลไกการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายที่หลากหลายในการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร ส่วนงานด้านพัฒนาคุณภาพชีวิต ได้มีการจัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชน โดยมีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดและเริ่มมีรายได้มาสู่ชุมชน ทั้งนี้ การดำเนินการจะผลักดันให้เกิดเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อสังคมต่อไป

5. โครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ จังหวัดเชียงใหม่

การทำงานในรูปแบบของเครือข่ายลุ่มน้ำ เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งกระบวนการร่วมคิด ร่วมทำ เปลี่ยนความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานกับชุมชน ให้เกิดเป็นความเข้าใจ ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมในทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ ป่าในลุ่มน้ำร่วมกัน มีการทำกิจกรรม ร่างกฎกติกา และแก้ไขปัญหาร่วมกัน โดยโครงการเครือข่ายลุ่มน้ำ

จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการที่เกิดจากการขยายผลโครงการหมู่บ้านไทยรักษ์ป่า ในงานพัฒนากฎระเบียบการอนุรักษ์โดยชุมชน และการจัดการที่ดินจากระดับหมู่บ้านไปสู่ระดับเครือข่ายลุ่มน้ำ

มูลนิธิฯ มีพื้นที่ดำเนินงาน 9 ลุ่มน้ำสาขาย่อย ครอบคลุม 2 ลุ่มน้ำหลัก ซึ่งไหลลงสู่แม่น้ำปิง ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลาง (แม่ยะ-แม่ปอน แม่กลางตอนบน แม่เตี๊ยะ-แม่แตะ) และลุ่มน้ำแม่แจ่ม (แม่แจ่มตอนบน แม่วาก-แม่มาลอ แม่อวม-แม่ปาน แม่แรก ห้วยงู ห้วยเปอะฉี่โกล๊ะ) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกฎระเบียบกิจกรรมอนุรักษ์ตามภูมิปัญญาและประเด็นร่วมในชุมชน ครอบคลุมพื้นที่ 64 หมู่บ้าน ในพื้นที่ อำเภอจอมทอง และอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ โดยดำเนินการ 3 งาน ดังนี้

1. งานอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร
2. งานพัฒนาคุณภาพชีวิต
3. งานพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน
4. งานแก้ไขประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำ

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อสนับสนุนให้องค์กรชุมชนและเยาวชนเกิดความเข้มแข็งในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติร่วมกับทุกภาคส่วน
2. เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิปัญญาในพื้นที่เครือข่ายลุ่มน้ำ
3. เพื่อแก้ปัญหาประเด็นร่วมระดับลุ่มน้ำโดยคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ

<u>เป้าหมาย</u>

ส่งเสริมองค์กรชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งการป้องกันและฟื้นฟู โดยมีโครงสร้างคณะกรรมการเครือข่ายลุ่มน้ำ มีกฎระเบียบที่ชัดเจนและบังคับใช้ได้จริง ตลอดจนผลักดันให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายท้องถิ่นที่ทุกภาคส่วนให้การยอมรับ

<u>ผลการดำเนินงาน</u>

1. การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากร

มูลนิธิฯ ส่งเสริมให้ชุมชนรวมกลุ่มกันในรูปแบบของคณะกรรมการเครือข่าย 9 ลุ่มน้ำย่อย ครอบคลุม 2 ลุ่มน้ำสาขาของแม่น้ำปิง ได้แก่ ลุ่มน้ำแม่กลาง (แม่ยะ-แม่ปอน แม่กลางตอนบน แม่เตี๊ยะ-แม่แตะ) และลุ่มน้ำแม่แจ่ม (แม่แจ่มตอนบน แม่วาก-แม่มาลอ แม่อวม-แม่ปาน แม่แรก ห้วยงู ห้วยเปอะฉี่โกล๊ะ) เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนกฎระเบียบการอนุรักษ์และการบริหารจัดการทรัพยากรระดับลุ่มน้ำ ในปี 2561 ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการลุ่มน้ำและมีแผนงานการขับเคลื่อนกิจกรรมอนุรักษ์ ครบทั้ง

9 เครือข่าย มีการติดตามผลการดำเนินงานทุกๆ 2 เดือน และดำเนินกิจกรรมป้องกัน ฟื้นฟู เช่น การทำแนวกันไฟ สร้างฝายชะลอน้ำ บวชป่า เขตอนุรักษ์พันธุ์ปลา และการปลูกป่า อย่างน้อยเครือข่ายละ 2 ครั้งต่อปี เพื่อนำไปสู่ความร่วมมือในการป้องกัน ฟื้นฟู และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติตามภูมิปัญญาในพื้นที่เครือข่ายลุ่มน้ำ

2. การพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการพัฒนาและส่งเสริมความเป็นอยู่ของชุมชนให้อยู่ร่วมกับป่าอย่างสมดุล โดยการปรับใช้ระบบเกษตรที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม โดยได้ดำเนินกิจกรรมปลูกไม้ใช้เองในพื้นที่นำร่องอย่างเป็นรูปธรรม มีการปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น อาทิ ไม้สัก ไผ่ โดยงานสร้างป่าสร้างรายได้ ซึ่งในปี 2561 ได้จัดตั้งกลุ่มเกษตรยั่งยืนในระดับเครือข่ายลุ่มน้ำได้ครบทั้ง 3 เครือข่าย ในพื้นที่อำเภอแม่แจ่ม ปัจจุบัน มีกลุ่มเกษตรยั่งยืน จำนวน 193 ราย เป็นจำนวนพื้นที่ 225 ไร่

3. การพัฒนาศักยภาพแกนนำเยาวชน

มูลนิธิฯ สนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมระหว่างกลุ่มเยาวชนกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกิจกรรมของเยาวชนกับแผนงานหลักของชุมชน เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของการดำเนินงานอนุรักษ์ในชุมชน ในปี 2561 ได้เกิดการรวมกลุ่มของแกนนำเยาวชน 3 เครือข่าย ในอำเภอจอมทอง รวมจำนวน 11 ราย โดยนำร่องงานเกษตรยั่งยืน ปลูกไม้ผลและไม้ยืนต้น จำนวน 23 ไร่

ในปี 2561 การจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วมโดยการจัดเก็บข้อมูลขอบเขตพื้นที่ทำกินด้วยระบบ GIS แล้วเสร็จจำนวน 28 หมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 43 ของหมู่บ้านในพื้นที่ลุ่มน้ำที่ดำเนินการจาก 64 หมู่บ้าน และได้ขอคืนพื้นที่ป่าจากการจัดการที่ดินอย่างมีส่วนร่วมในเขตอำเภอจอมทองได้ จำนวน 1,029 ไร่ ส่วนงานระบบเกษตรยั่งยืน ได้ดำเนินการขุดบ่อเก็บน้ำเพื่อการเกษตร ในพื้นที่อำเภอกัลยาณิวัฒนา เพิ่มอีกจำนวน 10 บ่อ รวมทั้งหมด 20 บ่อ เพื่อให้เกษตรกรเก็บน้ำไว้ใช้ในระบบการเกษตรในช่วงฤดูแล้ง

<u>สรุปผลการดำเนินงาน</u>

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณได้ค่อนข้างมาก ได้แก่ การเกิดคณะกรรมการและกฎระเบียบลุ่มน้ำทั้ง 9 เครือข่าย ซึ่งมีโครงสร้างและแผนการทำงานที่ชัดเจน และสอดคล้องกับสภาพปัญหาของพื้นที่และชุมชน คณะกรรมการฯ สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมตามแผนงานได้ค่อนข้างมาก

6. โครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

มูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยสานต่องานที่ เอ็กโก กรุ๊ป ได้ดำเนินงานอย่างต่อเนื่องร่วมกับกรมป่าไม้ ตั้งแต่ปี 2540 โดยมีโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นโครงการแรก และขยายสู่อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพ - ปุย จังหวัดเชียงใหม่ และอุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อสร้างความตระหนักในคุณค่าป่าต้นน้ำ และสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวได้มีประสบการณ์การเรียนรู้จากธรรมชาติโดยตรง รวมทั้งได้มีโอกาสสัมผัสความสวยงามและคุณค่าของป่าต้นน้ำด้วยตนเอง

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าต้นน้ำไปแล้ว รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง และอยู่ระหว่างการพัฒนาเพิ่มเติม 2 แห่ง ได้แก่

- **งานพัฒนาและปรับปรุงเส้นทาง**

ภาคเหนือ จ. เชียงใหม่

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติยอดดอย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์
2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์

ภาคใต้ จ.นครศรีธรรมราช

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรม อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกพรหมโลก อุทยานแห่งชาติเขาหลวง
3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกอ้ายเขียว อุทยานแห่งชาติเขาหลวง

- **งานบริหารจัดการและใช้ประโยชน์เส้นทาง**

1) เส้นทางศึกษาธรรมชาติยอดดอย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่
2) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกมณฑาธาร อุทยานแห่งชาติดอยสุเทพปุย จังหวัดเชียงใหม่
3) เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช

โดยได้ดำเนินการ 2 งานคือ

1. งานปรับปรุงเส้นทางเดิม
2. งานพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติแห่งใหม่

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อพัฒนาและยกระดับเส้นทางให้มีมาตรฐาน เป็นต้นแบบการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติอื่นๆ
2. เพื่อพัฒนาแหล่งเรียนรู้ป่าต้นน้ำ และส่งเสริมการใช้ประโยชนจากเส้นทาง

<u>เป้าหมาย</u>

ปรับปรุง บำรุงรักษา และพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เป็นห้องเรียนธรรมชาติป่าต้นน้ำ สำหรับนักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้ศึกษานิเวศป่าต้นน้ำไปพร้อมกับสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ เพื่อปลูกจิตสำนึกแห่งความรักและหวงแหนป่า

<u>ผลการดำเนินงาน</u>

1. งานปรับปรุงเส้นทางเดิม

- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติยอดดอย อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่**

งานพัฒนาโครงการเส้นทางยอดดอย เป็นการปรับปรุงพัฒนาจากงานเส้นทางเดิมให้มีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ระบบนิเวศ และกลุ่มเป้าหมายในปัจจุบัน โดยในปี 2561 ได้ปรับปรุงเส้นทางเดินศึกษาธรรมชาติ 135 เมตร พร้อมติดตั้งป้ายสื่อความหมายในเส้นทางที่มี

เนื้อหาใหม่ และปรับปรุงอาคารนิทรรศการยอดดอยให้มีเนื้อหาและรูปแบบที่มีความสมบูรณ์เหมาะแก่การเรียนรู้ โดยการดำเนินการก่อสร้างเส้นทางแล้วเสร็จเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2561 ซึ่งได้ทำการส่งมอบและเปิดอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2561

- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติกิ่วแม่ปาน อุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่**

ปัจจุบัน พบปัญหาการกัดเซาะหน้าดินและรากไม้โผล่ในบริเวณเส้นทางเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากเป็นเส้นทางที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว เยาวชน และประชาชนทั่วไปเป็นจำนวนมาก ทำให้ต้องมีการปรับปรุงเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายต่อระบบนิเวศ โดยในปี 2560 - 2561 มีนักท่องเที่ยวใช้บริการทั้งสิ้น 124,872 คน ทางมูลนิธิฯ จึงได้ทำการสำรวจเส้นทางร่วมกับอุทยานแห่งชาติดอยอินทนนท์ และผู้เชี่ยวชาญจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อประเมินแนวทางการปรับปรุงเส้นทางให้มีความปลอดภัย กลมกลืนกับธรรมชาติ และไม่กระทบต่อระบบนิเวศ ซึ่งในปี 2561 ได้ดำเนินการพัฒนาแบบแปลนแล้วเสร็จ ร้อยละ 80 รวมทั้งได้จัดทำสื่อการเรียนรู้ Mobile Application ซึ่งอยู่ระหว่างการทดสอบร่วมกับอุทยาน โดยคาดว่าจะแล้วเสร็จในปี 2562 นอกจากนี้ มูลนิธิฯ และอุทยาน ได้พัฒนาคุณภาพมัคคุเทศก์ท้องถิ่นด้วยการจัดอบรมให้ความรู้ที่จำเป็นต่อการนำเที่ยว และมีการจัดสรรรายได้กองกลางของกลุ่มมัคคุเทศก์ท้องถิ่นมอบให้กับโรงพยาบาลจอมทอง เป็นจำนวนเงิน 80,000 บาท เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสาธารณะประโยชน์

- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกรุงชิง อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

มูลนิธิฯ ได้พัฒนาและออกแบบปรับปรุงเส้นทางศึกษาธรรมชาติกรุงชิง อย่างมีส่วนร่วม ในปี 2561 ได้ทำการพัฒนาแบบแปลนอย่างมีส่วนร่วม โดยมีสถาปนิกชุมชนเป็นผู้ออกแบบ ร่วมกับอุทยานแห่งชาติเขาหลวง และชุมชนรอบพื้นที่ ขณะนี้อยู่ระหว่างการเตรียมเอกสารเพื่อขอใบอนุญาตก่อสร้าง

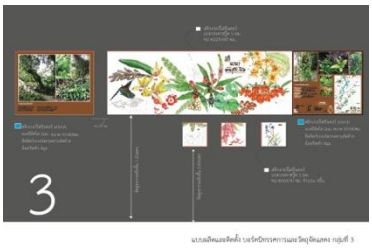

- **เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรม อุทยานแห่งชาติเขาหลวง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

มูลนิธิฯ ได้บริหารจัดการและใช้ประโยชน์เส้นทางศึกษาธรรมชาติน้ำตกกะโรม โดยก่อสร้างศูนย์บริการนักท่องเที่ยวแล้วเสร็จในเดือนเมษายน 2561 รวมถึงพัฒนาสื่อการเรียนรู้ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ซึ่งอยู่ในระหว่างการพัฒนานิทรรศการภายในอาคาร คาดว่าจะแล้วเสร็จและให้บริการได้ในเดือนมีนาคม 2562

7. โครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า

การขับเคลื่อนงานด้านการอนุรักษ์ต้องอาศัยกำลังสำคัญและภาคีความร่วมมือในวงกว้าง มูลนิธิฯ จึงได้ดำเนินการขยายผลงานสร้างจิตสำนึกเยาวชนไปยังโรงเรียนต่างๆ ที่มีบริบทอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในหลายมิติและให้เข้าใจระบบนิเวศอย่างเป็นองค์รวม ผ่านกระบวนการการจัดตั้งชมรมสิ่งแวดล้อมในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้เกิดการลงมือปฏิบัติจริงในการดูแลรักษาหรือแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน รวมทั้งผลักดันให้แต่ละโรงเรียนเกิดการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย พร้อมกับการมีส่วนร่วมเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ร่วมกับภาคีด้านสิ่งแวดล้อม

ปัจจุบัน มูลนิธิฯ ได้ดำเนินโครงการเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าใน 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดนครศรีธรรมราช และ จังหวัดชัยภูมิ โดยได้ดำเนินการ 4 งาน คือ

1. งานทำความเข้าใจกับโรงเรียนในการเข้าร่วมโครงการ
2. งานเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ
3. งานขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ในโรงเรียน
4. งานติดตามและประเมินผล

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนในพื้นที่ เกิดความตระหนักในความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ ป่าต้นน้ำและสิ่งแวดล้อม

2. เพื่อสนับสนุนให้เยาวชนมีบทบาทในการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมโดยใช้รูปแบบชมรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และมีบทบาทในการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ฯ อย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่าที่ขับเคลื่อนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมของจังหวัดร่วมกับภาคีเครือข่ายด้านการอนุรักษ์

<u>เป้าหมาย</u>

มีการจัดตั้งชมรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่มีบริบทอยู่ในพื้นที่ต้นน้ำและปลายน้ำ และมีการเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่ายเยาวชนไทยรักษ์ป่า เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ร่วมกับภาคีเครือข่ายสิ่งแวดล้อม ภายในระยะเวลา 5 ปี (ปี 2560 - 2564)

<u>ผลการดำเนินงาน</u>

- **เครือข่ายเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่**

    1. การเสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

มูลนิธิฯ ได้สร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ด้วยกิจกรรมการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ ทั้งนี้ ในปี 2561 มีแกนนำนักเรียนครบทั้ง 30 โรงเรียน และเกิดชมรมอนุรักษ์ใน 16 โรงเรียน ซึ่งแต่ละชมรมมีโครงการและมีการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์ภายในโรงเรียน

2. การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์และพัฒนาเครือข่ายเยาวชน

การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ในโรงเรียน เป็นการสร้างพื้นที่ในการแสดงออกและเรียนรู้การทำงานด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แกนนำมีศักยภาพและพร้อมที่จะขับเคลื่อนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยปี 2561 มีชมรมอนุรักษ์เกิดขึ้น 16 โรงเรียน และได้ขับเคลื่อนโครงงานสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ทั้งนี้ ยังได้เสริมกิจกรรมการขับเคลื่อนชมรมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ จำนวน 6 ครั้ง โดยมีนักเรียนแกนนำจาก 30 โรงเรียน

3. การติดตามและประเมินผล

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ ทั้ง 30 โรงเรียน มีการประชุมร่วมกับกรรมการและครูที่ปรึกษาชมรม 2 เดือน/ครั้ง และประชุมร่วมกับที่ปรึกษาโครงการ เทอมละ 1 ครั้ง เพื่อให้คณะทำงานสามารถดำเนินงานได้ตามแผนงานที่กำหนด

- **เครือข่ายเยาวชน จังหวัดนครศรีธรรมราช**

1. งานเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

การสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ เป็นการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามบริบทของแต่ละโรงเรียน ในปี 2561 มีการจัดตั้งคณะกรรมการกิจกรรมสิ่งแวดล้อมสัญจร ครบทั้ง 5 โรงเรียน เกิดชมรมอนุรักษ์ที่มีกิจกรรมขับเคลื่อนงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง 3 โรงเรียน

2. งานขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ในโรงเรียน

การขับเคลื่อนชมรมอนุรักษ์ในโรงเรียน เป็นการสร้างพื้นที่ในการแสดงออกและเรียนรู้การทำงานสิ่งแวดล้อม เพื่อให้แกนนำมีศักยภาพและพร้อมขับเคลื่อนกิจกรรมสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยปี 2561 ได้มีการจัดตั้งกลุ่มอนุรักษ์ในโรงเรียน จำนวน 3 กลุ่ม มีแกนนำนักข่าว

ไทยรักษ์ป่าที่ผลิตสื่อรณรงค์ด้านการอนุรักษ์ 12 ชิ้น และแกนนำเยาวชนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมอนุรักษ์กับภาคีเครือข่าย จำนวน 6 ครั้ง

3. งานติดตามและประเมินผล

โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ มีการจัดตั้งคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนทั้ง 5 โรงเรียน มีการประชุมร่วมกับคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมสัญจร โรงเรียนละ 1 ครั้ง

- **เครือข่ายเยาวชน จังหวัดชัยภูมิ**

1. งานเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ

การสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพแกนนำ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้แบบค่าย โดยใช้ประเด็นการศึกษาธรรมะกับธรรมชาติในการสร้างความเข้าใจถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในปี 2561 ได้จัดกิจกรรมจำนวน 2 ครั้ง จำแนกตามระดับชั้น คือ ระดับประถมศึกษา ปีที่ 5 - 6 และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมายได้ค่อนข้างมาก มีการพัฒนาให้เกิดชมรมที่มีการขับเคลื่อนกิจกรรมอนุรักษ์ในโรงเรียนได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ อีกทั้งผู้บริหารและครูแกนนำให้ความสนใจและมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการขับเคลื่อนเพื่อให้เกิดชมรมอนุรักษ์ในโรงเรียน

การดำเนินงานเครือข่ายเยาวชน มีการประสานงานกับเยาวชนที่เคยเข้าร่วมกิจกรรมค่ายมูลนิธิไทยรักษ์ป่า ภายใต้ชื่อกิจกรรม ธรรมะกับธรรมชาติ เข้าร่วมกิจกรรมอาสาในพื้นที่

8. งานสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและภาคีเครือข่าย

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เห็นความสำคัญกับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการปกป้องและดูแลทรัพยากรของชาติ และเครือข่ายสิ่งแวดล้อม มูลนิธิฯ จึงเป็นส่วนหนึ่งของ “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยดำเนินกิจกรรมสนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าและภาคีเครือข่าย ใน 3 ภูมิภาค ดังนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสนับสนุนและเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า
2. เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมกับภาคีเครือข่ายในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

ผลการดำเนินงาน

จ. เชียงใหม่

- งานสนับสนุนงานภาคีเครือข่ายโดยร่วมร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง หรือ PAC (Protected Area Committee) ทำงานร่วมกับ อช.ดอยอินทนนท์ อช.ดอยสุเทพ - ปุย เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยสุเทพ – ปุย และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อให้คำปรึกษาและความร่วมมือในการดำเนินงานอนุรักษ์ให้ยั่งยืน นอกจากนี้ มูลนิธิฯ ร่วมกิจกรรมสิ่งแวดล้อมร่วมกับภาคีเครือข่ายในพื้นที่ เพื่อสร้างเสริมจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น โครงการนับนกปี๊ดจะลิว งานสิ่งแวดล้อมโลก โดยริเริ่มให้มีเวที

เสวนาด้านสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็กในวันสิ่งแวดล้อมไทย และเผยแพร่ความสำคัญของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ในงาน World Ranger Day

จ. นครศรีธรรมราช

- สนับสนุนเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติเขาหลวง หนุนเสริมการการพิทักษ์ดูแลรักษาผืนป่าอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เนื้อที่ 356,250 ไร่ โดยการสนับสนุนเสบียงอาหารในการลาดตระเวนป่าให้กับเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า 13 หน่วยพิทักษ์อุทยาน ของอุทยานแห่งชาติเขาหลวง เพื่อให้กลไกสำคัญหลักของการดูแลผืนป่าในประเทศได้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
- สนับสนุนอุปกรณ์สื่อความหมายธรรมชาติ อุทยานแห่งชาติน้ำตกสี่ขีด เพื่อเป็นการเสริมศักยภาพการสื่อความหมายธรรมชาติของอุทยานในงานด้านการปลูกฝังจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้กับเยาวชน ซึ่งได้มีการสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือในการทำกิจกรรมเพื่อให้เจ้าหน้าที่อุทยานมีเครื่องมือในการทำงานที่มีความพร้อมและเข้มข้นยิ่งขึ้น
- งานสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานการอนุรักษ์ของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า อุทยานแห่งชาติเขาหลวง ในวันชาวสวนพรหมคีรี
- งานสนับสนุนการเผยแพร่ผลงานการอนุรักษ์และการทำงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า ในกิจกรรมวันสถาปนาอุทยานแห่งชาติเขาหลวง ครบรอบ 44 ปี
- งานสนับสนุนภาคีเครือข่ายโดยนำเยาวชนแกนนำเด็กไทยรักษ์ป่าเขาหลวงเข้าร่วมกิจกรรมค่ายเด็กเล่าข่าว กับสโมสรเยาวชนสำนักข่าวเสียงเด็ก เพื่อนำความรู้มาต่อยอดพัฒนางานผลิตสื่อด้านงานอนุรักษ์เผยแพร่ทางโซเชียลผ่านกลุ่มนักข่าวไทยรักษ์ป่า
- งานสนับสนุนภาคีเครือข่ายกลุ่มอนุรักษ์ป่าต้นน้ำบ้านในหมง ดำเนินการขุดลอกตะกอนฝายห้วยน้ำแดง ร่วมกับเทศบาลตำบลพรหมคีรี
- งานสนับสนุนภาคีเครือข่ายกิจกรรมรณรงค์ด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการลดการใช้พลังงาน ลดปัญหามลพิษและขยะ พร้อมทั้งนำสื่อเผยแพร่งานอนุรักษ์ป่าต้นน้ำของมูลนิธิฯ ร่วมในโครงการ “Car Free Day 2018” กับสโมสรเยาวชนสำนักข่าวเสียงเด็ก อ.ขนอม จ. นครศรีธรรมราช

จ. ชัยภูมิ

- งานสนับสนุนงานภาคีเครือข่ายโดยร่วมร่วมเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาพื้นที่คุ้มครอง หรือ PAC (Protected Area Committee) ทำงานร่วมกับ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูเขียว และกรมป่าไม้ และภาคีเครือข่ายในพื้นที่

9. งานสรุปองค์ความรู้ และ งานสื่อสาร

มูลนิธิไทยรักษ์ป่า มุ่งเน้นการเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างเครือข่ายการปลูกจิตสำนึกแห่งความรักป่าและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ มีความเข้าใจ และมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน อันจะก่อเกิดเป็น “พลังร่วม” ในการปกป้องคุ้มครองผืนป่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร่วมกับภาคีเครือข่ายใน 3 ภูมิภาค

<u>วัตถุประสงค์</u>

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ ความสำคัญของป่าต้นน้ำ เพื่อความตระหนักในการร่วมรักษา
2. เพื่อเผยแพร่การดำเนินงานของมูลนิธิฯ

<u>แผนงาน</u>

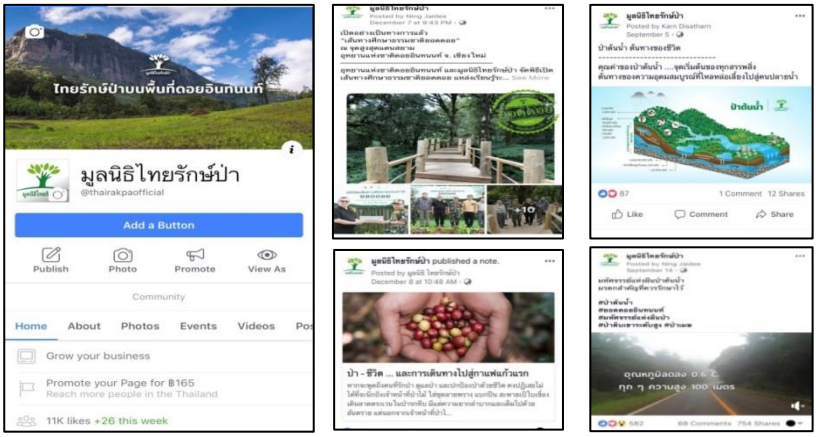
1. การสรุปองค์ความรู้ในการดำเนินงาน
2. การเผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทางออนไลน์

ผลการดำเนินงาน

1. การสรุปองค์ความรู้ในการดำเนินงาน โดยได้ดำเนินการผลิตสื่อวิดีโอ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ในการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติยอดดอย จำนวน 1 ชิ้น

2. การเผยแพร่การดำเนินงานผ่านช่องทางออนไลน์

- มีการเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางเฟสบุ๊ค มูลนิธิไทยรักษ์ป่า เป็นประจำทุกวัน ปัจจุบันมีแฟนเพจเพิ่มขึ้น ร้อยละ 37 และอยู่ระหว่างการพัฒนาเว็บไซต์ www.thairakpa.org

สรุปผลการดำเนินงานปี 2561

1. ในปี 2561 มูลนิธิไทยรักษ์ป่า ได้ดำเนินการจัดทำแผนแม่บท 5 ปี (ปี 2560 – 2564) โดยยังคงยึดมั่นในจุดมุ่งหมายที่จะดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำ รวมถึงการสร้างเสริมจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับสังคมไทย ภายใต้บทบาทของการเป็นองค์กรที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนเครือข่ายต่างๆ ที่มีแนวทางการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเช่นเดียวกัน

2. ปัจจัยเสี่ยงด้านงบประมาณมีค่อนข้างน้อย เนื่องจาก เอ็กโก กรุ๊ป มีกลไกทางงบประมาณในการสนับสนุนงานของมูลนิธิอย่างต่อเนื่อง

3. มูลนิธิไทยรักษ์ป่าได้สานต่อการดำเนินงานตามแผนแม่บท 5 ปี เป็นปีที่ 2 ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางร่วมกัน ในการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ พร้อมทั้งสนับสนุนการเข้ามามีส่วนร่วมในงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้กรอบการดำเนินงานหลัก 5 ข้อ ได้แก่ 1) การสื่อความหมายธรรมชาติ 2) การสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่า 3) การสนับสนุนงานสำรวจ วิจัย และส่งเสริมบุคลากร เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพ 4) การสร้างเครือข่ายชุมชนและเยาวชน เพื่อการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และ 5) การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าต้นน้ำร่วมกับกรมอุทยานแห่งชาติฯ กรมป่าไม้ และชุมชนในพื้นที่ เพื่อการมีส่วนร่วมในการรักษาป่าของประเทศ